

Adroddiad i'r: Cyngor Sir

Dyddiad y Cyfarfod 25 Ionawr 2022

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Cyllideb 2022/23 – Cynigion Terfynol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn nodi goblygiadau Setliad Llywodraeth Leol 2022/23 a chynigion i gwblhau'r gyllideb ar gyfer 2022/23.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i'r Cyngor bennu cyllideb gytbwys y gellir ei chyflawni cyn dechrau pob blwyddyn ariannol a gosod y lefel o Dreth y Cyngor o ganlyniad i ganiatáu i filiau gael eu hanfon at breswylwyr.

2.2 Darparu trosolwg o broses y gyllideb ac effaith y Setliad Llywodraeth Leol a chymeradwyo'r gyllideb ar gyfer 2022/23, gan gynnwys lefel Treth y Cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Nodi effaith y Setliad Llywodraeth Leol Drafft 2022/23.

3.2 Bod y Cyngor yn cymeradwyo'r cynigion a amlinellwyd yn Atodiad 1, a manylwyd yn Adran 4, er mwyn cwblhau'r gyllideb ar gyfer 2022/23.

3.3 Bod y Cyngor yn cymeradwyo'r cynnydd ar gyfartaledd o 2.95% arfaethedig yn Nhreth y Cyngor.

3.4 Bod y Cyngor yn dirprwyo awdurdod i'r Pennaeth Cyllid ac Eiddo mewn ymgynghoriad â'r Aelod Arweiniol Cyllid i addasu'r defnydd o arian wedi'i gynnwys yng nghynigion y

gyllideb gan hyd at £500k os oes yna symud rhwng y ffigyrau setliad drafft a therfynol er mwyn gallu gosod Treth y Cyngor yn amserol.

3.5 Bod y Cabinet yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Derbyniodd y cyngor y Setliad Llywodraeth Leol Drafft ar gyfer 2022/23 ar 21 Rhagfyr ac arweiniodd at setliad cadarnhaol o 9.2% oedd yn cymharu â safle cyfartalog Cymru o 9.4%. Disgwylir y Setliad Terfynol ar 1 Mawrth ond mae Llywodraeth Cymru (LIC) wedi nodi na fydd yna lawer o newidiadau. O fewn y ffigur a gyhoeddwyd, mae Llywodraeth Cymru wedi nodi bod nifer o gyfrifoldebau newydd, nad oes gan bob un ohonynt symiau canlyniadol clir yn y data. Mae'r disgwyliadau hynny y mae'n ofynnol i ni eu hariannu yn cynnwys y canlynol:

- Yr holl godiadau cyflog ar gyfer swyddi addysgu a swyddi nad ydynt yn rhai addysgu, sydd wedi'u cynnwys yn y Grant Cynnal Refeniw.
- Y cyfrifoldeb i dalu Cyflog Byw Gwirioneddol ein Gofal Cymdeithasol ein hunain a'r Gofal Cymdeithasol yn y sector preifat.
- Y costau gweithredol craidd mewn cysylltiad â'r Cyd-Bwyllgor Corfforedig newydd.
- Lliniaru ar gyfer y ffaith y bydd y Gronfa Caledi Covid yn dod i ben o ddiwedd y flwyddyn ariannol bresennol.

4.2 Fel yr addawyd gan LIC, mae'r setliad drafft yn cynnwys codiadau setliad cyfartalog dangosol o 3.5% ar gyfer 2023/24 a 2.4% ar gyfer 2024/25 (ffigyrau amcangyfrifedig CSDd fyddai 3.3% a 2.2%). Er y caiff hyn ei groesawu'n fawr o safbwynt cynllunio, mae'n dangos y bydd angen gwneud penderfyniadau anodd dros y blynyddoedd nesaf.

4.3 Fel rhan o'r setliad roedd yna 'drosglwyddiadau i mewn' o £0.275m sydd wedi eu trosglwyddo i'r meysydd gwasanaeth perthnasol fel yn y blynyddoedd blaenorol:

- Ffioedd ar gyfer Ailgylchu Gwastraff Rhanbarthol £0.109m
- Grant Gweithlu Gofal Cymdeithasol: £0.166 miliwn.

4.4 Mae cynigion terfynol i gydbwysu cyllideb 2022/23 wedi eu dangos yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn Atodiad 1. Y prif feysydd o ran twf a phwysau yw:

- Pwysau cyflog (gan gynnwys effaith y cynnydd mewn Yswiriant Gwladol) o £3.000m
- Chwyddiant prisiau ac ynni £0.250m
- Ardoll y Gwasanaeth Tân o £0.321m
- Lwfans ar gyfer cynnydd yn y Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor o £0.350m.
- Pwysau chwyddiant ysgolion yn cael eu cydnabod yn swm o £3.769m
- Pwysau demograffig ysgolion o £0.606m
- £3.127miliwn i gydnabod pwysau'r galw a'r rhagolygon mewn Gwasanaethau Cymorth Cymunedol fel rhan o strategaeth hirdymor y cyngor i reoli cyllidebau gofal, yn ogystal â chydabod y rhaglen er mwyn sicrhau y telir y Cyflog Byw Gwirioneddol i'r holl staff gofal
- £0.750miliwn i gydnabod y pwysau presennol mewn Addysg a Gwasanaethau Plant sy'n ymwneud â Lleoliadau y Tu Allan i'r Sir ac Adennill.
- £0.500m o bwysau i fodloni'r costau cynyddol o fewn Cludiant i'r Ysgol, sy'n dod yn amlwg yn y gweithdrefnau monitro misol
- Buddsoddiad mewn blaenoriaethau yn dod i £1.281m:
 - Buddsoddiad pellach o £0.440m yn y Prosiect Di-Garbon. Mae £0.233m o hwn ar gyfer staff ychwanegol i wneud y gwaith angenrheidiol a'r £0.207m sy'n weddill ar gyfer ariannu effaith refeniw gwariant cyfalaf (benthyca darbodus)
 - Mae angen y cynnydd terfynol ar gyfer cynllun Llifogydd y Rhyl, sy'n dod i gyfanswm o £0.081m
 - Buddsoddiad cynyddol yn y Rhaglen Gyfalaf Priffyrdd fel y cynigir gan y Cyngor (£4m o gyfalaf) – mae angen amcangyfrif o £0.235m yn y Gyllideb Cyllid Cyfalaf
 - Mae angen £0.175m er mwyn cynnal y lefelau presennol o Wariant Cyfalaf o fewn y Dyraniadau Bloc i wneud iawn am ddiffyg yng nghyllid LIC eleni
 - Mae hyn yn gadael £0.350m y cynigir ei ddefnyddio yn y flwyddyn i ddechrau ariannu prosiectau cyfalaf yn ystod y flwyddyn (e.e. y rhai a ddygwyd ymlaen gan yr ymarfer Sganio'r Gorwel neu a ddaw allan o'r Cynllun Corfforaethol newydd)
- Pwysau anstrategol o £1.111m ar wasanaethau – pwysau a gofynion ar gyfer buddsoddiadau a nodwyd gan y gwasanaethau eu hunain ac a grynhoir yn Atodiad 2.

- Amcangyfrifir bod pwysau o £0.300m wedi'i gynnwys i dalu am elfen Cyngor Sir Ddinbych o'r gofyniad cyllidebol parhaus ar gyfer y Cyd-Bwyllgor Corfforedig newydd.
- Yn wyneb graddfa'r setliad drafft sy'n nodi na fydd Cronfa Galedi Covid gyffredinol y flwyddyn ariannol nesaf (ond bod arian wedi ei gynnwys o fewn y setliad) mae arian at raid Covid o £1.988m wedi ei gynnwys. Y gobaith yw y bydd hwn yn cael ei ddefnyddio ar gyfer costau untro na ellir eu hosgoi y flwyddyn ariannol nesaf. Fodd bynnag, byddwn yn edrych i ryddhau hwn y flwyddyn ganlynol i helpu i fantoli'r gyllideb.

4.5 Mae'r pwysau a nodwyd uchod yn dod i gyfanswm o £17.628m. Byddai angen setliad drafft o tua 11% er mwyn ariannu'r pwysau hyn i gyd. Mae'r setliad net +9.2% yn cynhyrchu £15.005miliwn o refeniw ychwanegol gan adael bwllch cyllido o £2.623miliwn. Mae'r eitemau canlynol wedi eu cynnwys yn y cynigion er mwyn pontio'r bwllch hwnnw:

- Mae Cyllidebau Incwm Ffioedd a Thaliadau wedi bod yn destun chwyddiant yn unol â'r polisi Ffioedd a Thaliadau a gytunwyd sy'n cynyddu incwm allanol o £0.120m.
- Mae arbedion effeithlonrwydd gweithredol gwerth £0.634m wedi'u nodi sydd o fewn cyfrifoldeb dirprwyedig y Pennaeth Gwasanaeth mewn ymgynghoriad ag Aelodau Arweiniol (gweler Atodiad 2 am grynoded fesul categori).
- Ni ofynnwyd am unrhyw arbedion gan y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol nac Ysgolion.
- Argymhellir bod Treth y Cyngor yn cynyddu o 2.95% a fydd, ynghyd â mân newidiadau i sylfaen y Dreth Gyngor, yn creu refeniw ychwanegol o £1.869miliwn. Mae hyn yn cymharu â chynnydd y llynedd o 3.8% a 4.3% y flwyddyn cyn hynny.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau'r cyngor a chyflawni strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni yn sail i weithgareddau ym mhob maes. Mae'r cynigion yn cynnwys dyraniadau i barhau i gefnogi blaenoriaethau corfforaethol a gwasanaeth.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nodir manylion yn Adran 4.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Mae Asesiad o Effaith ar Les cynnydd yn Nhreth y Cyngor wedi'i gynnwys yn Atodiad 4.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllidebau Ysgolion wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Mae pandemig Covid-19 wedi parhau i effeithio ar y lefel o ymgynghori ac ymgysylltu gyda'r cyhoedd. Ond er hynny mae cynlluniau ar waith i ymgysylltu'n gynnar gyda'r holl fudd-ddeiliaid yn ystod proses gyllidebol 2023/24.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nod y broses gyllidebol yw sicrhau bod y cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Mae'r cynigion yn yr adroddiad hwn yn cynnig dull cytbwys sy'n ystyried egwyddorion proses y gyllideb newydd:

- Anelu i gydnabod ac unioni pwysau o fewn blwyddyn a rhagweld pwysau gwasanaeth gymaint â phosibl er mwyn datblygu cadernid.
- Sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu herio i gyflawni gwasanaethau effeithiol, ond i geisio lleihau effaith cynigion ar ddefnyddwyr gwasanaeth a staff.
- Cadw cynnydd yn Nhreth y Cyngor mor isel ag sy'n ymarferol bosibl.
- Cyfyngu'r defnydd o Arian sydd ond yn gohirio'r angen i nodi arbedion.
- Cynnal cyllid ar gyfer blaenoriaethau corfforaethol.

9.5 Oherwydd y dyddiad hwyr iawn ar gyfer y Setliad Terfynol, argymhellir bod y Cabinet a'r Cyngor yn dirprwyo awdurdod i'r Pennaeth Cyllid ac Eiddo mewn ymgynghoriad â'r Aelod Arweiniol Cyllid i addasu'r defnydd o arian sydd wedi'i gynnwys yng nghynigion y gyllideb o hyd at £500mil. Mae LIC wedi nodi ei bod yn annhebygol y bydd yna unrhyw newidiadau sylweddol, fodd bynnag mae'n synhwyrol cytuno ar gynllun wrth gefn ymlaen llaw.

9.4 Os nad yw'r cynigion yn yr adroddiad hwn yn cael eu derbyn, mae'n rhaid cyflwyno cynigion eraill i gydbwyso'r gyllideb.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae proses y gyllideb ynddi ei hun yn fesur ar gyfer rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion y gyllideb mewn modd sydd wedi ei gynllunio ac sy'n amserol. Byddai methu â chytuno ar y cynigion hyn heb gynnig cynigion posibl eraill, yn peryglu cyflawni cyllideb gytbwys ar gyfer 2022/23.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

D â'n Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.